

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Музична критика

Освітня програма «Інструментально-виконавське мистецтво»

Спеціальність **025 Музичне мистецтво**

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “31” серпня 2021 р.

м. Івано-Франківськ - 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Музична критика
Викладач (-і)	Палійчук І. С.
Контактний телефон викладача	050 2463450
Е-mail викладача	iryana.paliichuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна, заочна
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до лекційних та практичних занять із курсу, у т.ч. онлайн
2. Анотація до курсу	
<p>Курс «Музична критика» є важливим етапом у розвитку професійного мислення здобувачів освіти, він формує творчу активність, виховує вміння оцінювати музичні твори та їх виконання, аналізувати різні форми виконавської практики, давати їм професійну та кваліфіковану оцінку, точно і правильно формулювати свої враження, вчить грамотно викладати свої думки в усній і письмовій формі. Курс «Музична критика» має практичне спрямування.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою вивчення курсу «Музична критика» є виробити у здобувачів освіти уміння й навички аналізувати та продукувати тексти різного типу відповідно до мети, спрямування й умов спілкування в процесі майбутньої професійної діяльності.</p> <p>Дисципліна має науково-практичну спрямованість і передбачає освоєння музичної критики як теоретично, так і практично.</p> <p>Завдання навчальної дисципліни – оволодіння теоретичними знаннями в галузі музичної і загальної психології сприйняття, історії музики, соціології музики, знати основи інформаційної роботи, теорії комунікацій і ЗМІ, оволодіння практичними навичками спілкування як з окремим респондентом (артистом, композитором, продюсером), так і з масовою аудиторією; оволодіння навичками знаходити і відбирати потрібну інформацію про музичних і музично-культурні події; оволодіння умінням виробляти власну оціночну позицію, створювати власні та редагувати інші тексти різних жанрів у галузі музичної публіцистики, організовувати і проводити прес-конференції.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен знати: просвітницькі та художньо-пропагандистські можливості і завдання прикладного музикознавства; письмові та усні комунікації в системі ЗМІ; основні функції і завдання музично-критичної діяльності; історію української та зарубіжної музичної критики; місце і значення музично-критичної думки в культурі – сучасної і в історичній перспективі; характер відносини музичної критики і музичного мистецтва, музичної науки і соціуму; принципи аксіологічного (оцінного) підходу до явищ музичного мистецтва; специфіку художньої цінності та оціночної роботи в галузі музичного мистецтва; основні сучасні напрями творчої діяльності в сфері музичного мистецтва – композиторської творчості, виконавського мистецтва, музичного театру та інших музично-постановочних видів; типологію жанрів музичної критики; особливості рецензійної роботи;</p> <p>вміти: готувати інформаційні матеріали, що стосуються всіх можливих сторін сучасного музичного життя і різних напрямів сучасного музично-культурного процесу; брати інтерв'ю у творчих людей рідною і (бажано) іноземною мовами, вільно вести бесіду на професійні музичні теми; сприймати, аналізувати, інтерпретувати і оцінювати будь-який музично-творчий продукт – нову музику, виконавську творчість, твори музично-постановочного мистецтва (сценічні, екранні, «плернерні») у всьому спектрі сучасної практики, як в академічній, так і в масовій музичній культурі; виконувати письмові</p>	

роботи в різних жанрах музичної критики, готувати рецензійні матеріали, спрямовані на різні об'єкти творчого процесу: складати музику, виконавське мистецтво, музичний спектакль (опера, балет, мюзикл, мультимедійні вистави, шоу, музичні кіно- і телефільми); редагувати музично-критичні та інші журналістські тексти сторонніх авторів.

Для вивчення названого курсу необхідні знання дисциплін: «Історія світової музики», «Історія української музики», «Аналіз музичних творів», «Гармонія», «Теорія музики», «Українська мова», «Українська література», «Філософія».

4. Результати навчання (компетентності)

У результаті вивчення дисципліни «Музична критика» у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані такі **компетентності**:

- ЗК4 Здатність до розв'язання проблем.
- ЗК5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК6 Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК7 Здатність до критики та самокритики.
- ЗК8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК12 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК13 Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
- ЗК14 Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК15 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ФК3 Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- ФК4 Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- ФК5 Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- ФК6 Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
- ФК7 Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
- ФК10 Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
- ФК11 Здатність оперувати професійною термінологією.
- ФК12 Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
- ФК16 Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.
- ФК18 Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання:

- ПРН4: Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
- ПРН6: Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.
- ПРН7: Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння

<p>подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ПРН12: Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом. 					
5. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			40		
практичні			20		
самостійна робота			120		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
V–VI-й	025 Музичне мистецтво	3 курс першого (бакалаврського) рівня	вибірковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
3-й курс 5 семестр Модуль 1.					
Змістовий модуль 1. Музична критика як феномен культури					
Тема 1. Вступ. Основні завдання і принципи музичної критики Музична критика, її місце в культурно му житті суспільства. Специфіка критики. Професійні вимоги до критика. Критика як оціночне судження. Критика як комунікація.	Лекція	2, 3, 4, 5, 7, 9, 12, 13 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 6 год. с.р.		1 тиждень
Тема 2.	Лекція,	2, 4, 7 з переліку	2 год. л.,	20 балів	2-3 тиждень

<p>Основи критичного аналізу виконавського стилю Історико-стильовий аналіз його значення для виконавської критики. Практика музичного виконавства. Історичні реалії побутування музики в різні епохи: соціальне середовище її поширення, акустичні умови, інструментарій. Історичні основи інтерпретації музики. Проблеми виконання давньої музики і фольклору. Мінливий образ музичного твору і композиторського стилю в контексті різних епох.</p>	<p>Практичне</p> <p>лекція</p>	<p>рекомендованої літератури</p> <p>2, 4, 7 з переліку рекомендованої літератури</p>	<p>2 год. практ., 6 год. с.р.</p> <p>2 год. л., 6 год. с.р.</p>		
--	--------------------------------	--	---	--	--

<p>Критерії оцінки: естетичний рівень, талановитість, смак, майстерність.</p> <p>Тема 3. Категорія стилю та її роль в музично-критичному аналізі.</p> <p>Історичний, епохальний, індивідуальний і національний стилі. Значення цих естетичних категорій для музично-критичного аналізу. Необхідність звернення до них для музиканта-виконавця і критика, який аналізує його творчість. Індивідуальний виконавський стиль як складна система сполучення різних факторів (національ</p>					4 тиждень
--	--	--	--	--	-----------

на, історична традиція, виконавська школа, міра талановитості, оригінальності і т.д.).					
Тема 4. З історії музичної критики Основні етапи еволюції музичної критики: «інформаційний», «літературний», «професійний». Передумови виникнення музичної критики. Е. Т. А. Гофман – творець нового виду музичної критики. Композиторської критики епохи Романтизму. Література і музика в критичних статтях Р. Шумана і Г. Берліоза.	лекція	1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 6 год. с.р.		5 тиждень

<p>Літературні праці Р. Вагнера. Особливості розвитку музичної критики у ХХ ст. Музично-критична діяльність К. Дебюссі . А. Онеггер – утвердження сучасного мистецтва.</p>					
<p>Тема 5. Особливості розвитку музичної критики в Україні Особливості розвитку музичної критики в Україні другої половини ХІХ–ХХ ст. Музично-критична діяльність П. Сокальського. Музично-критична діяльність М. Грінченка. Музично-критична діяльність С. Людкевича. 3 історії</p>	<p>Лекція, практичне</p>	<p>4 з переліку рекомендованої літератури</p>	<p>2 год. л., 2 год. практ., 6 год. с.р.</p>	<p>20 балів</p>	<p>6-7 тиждень</p>

українсько ї музично- театрально ї критики.					
Змістовий модуль 2. Типологія музичної критики					
Тема 6. Інформаційні жанри музичної критики Принципи класифікації музичної критики. Жанровий спектр інформаційних жанрів музичної критики. Допис. Анонс. Репортаж. Інтерв'ю. Анотація.	Лекція, практичне	2, 4, 7 з переліку рекомендованої літератури	4 год. л., 2 год. практ., 10 год. с.р.	20 балів	8-10 тиждень
Тема 7. Аналітичні жанри музичної критики Рецензія. Огляд. Критична стаття.	Лекція, практичне	1, 2, 4, 7 з переліку рекомендованої літератури	4 год. л., 2 год. практ., 10 год. с.р.	20 балів	11-13 тиждень
Тема 8. Художньо-публіцистичні жанри Нарис. Есе. Фейлетон. Памфлет.	Лекція, практичне	2, 4, 7 з переліку рекомендованої літератури	4 год. л., 2 год. практ., 10 год. с.р.	20 балів	14-15 тиждень
3-й курс 6 семестр Модуль 2					

Змістовий модуль 3. Критика як література: композиційні та стилістичні проблеми критичних жанрів. Методика роботи над критичними опусами

<p>Тема 9. Репортаж. Інтерв'ю. Особливості жанрів. Мета і завдання репортажу, інтерв'ю. Особливості змісту, форми і мови. Форми та функції інтерв'ю. Класифікація інтерв'ю за типом запитань. Питання авторства. Підготовча робота до інтерв'ю. Написання інтерв'ю в домашніх умовах з метою закріплення практичних навичок та їх обговорення з викладачем.</p>	<p>Лекція, практичне</p>	<p>1, 2, 4, 7 з переліку рекомендованої літератури</p>	<p>2 год. л., 2 год. практ., 6 год. с.р.</p>	<p>10 балів</p>	<p>1-2 тиждень</p>
<p>Тема 10. Анотація. Рецензія. Особливості жанрів. Мета і завдання анотації,</p>	<p>Лекція, практичне</p>	<p>2, 4, 7 з переліку рекомендованої літератури</p>	<p>2 год. л., 2 год. практ., 6 год. с.р.</p>	<p>10 балів</p>	<p>3-4 тиждень</p>

рецензії. Особливості змісту, форми і мови. Анотації до аудіо альбомів та їх аналіз на сторінках українських журналів.					
Тема 11. Огляд. Стаття Особливості жанрів. Мета і завдання огляду, статей. Аналіз цих жанрів на основі прикладів із творчості українських та зарубіжних критиків.	Лекція, практичне	1, 2, 4, 7 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 2 год. практ., 6 год. с.р.	10 балів	5-6 тиждень
Тема 12. Портрет. Нарис Особливості жанрів. Мета і завдання огляду, статей. Аналіз цих жанрів на основі прикладів із творчості українських та	Лекція, практичне	2, 4, 7 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 2 год. практ., 6 год. с.р.	10 балів	7-8 тиждень

зарубіжних критиків.					
Тема 13. Есе. Фейлетон.	Лекція, практичне	2, 4, 7 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 2 год. практ., 6 год. с.р.	10 балів	9-10 тиждень
Змістовий модуль 4. Критик у музичному театрі					
Тема 14. Спектакль та його типи. Компоненти спектаклю. Побутовий театр. Поетичний театр. Трагічний театр. Екзистенційний театр, grand-вистава, «музейний» спектакль, постмодерністські рімейки. Драм-балет, дивертисментний балет, безсюжетний (білий) балет, модерн-балет. Музично-виконавський рівень, режисура (в балеті – хореографія), сценографія.	лекція	2, 4, 7, 8, 12 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 6 год. с.р.		11 тиждень

<p>Тема 15. Специфіка критики виконавства сучасної музики Музичне мистецтво сучасності як складний багатоскладний феномен. Сучасні концепції музичної творчості та виконавства. Проблема полістилістики і поліжанровості в сучасній музиці. Посилення зацікавлення фольклором і різноманітність жанрів його інтерпретації. Роль масових музичних жанрів у музичній творчості останніх десятиліть. Поділ музики на «академічну»</p>	лекція	2, 4, 7 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 6 год. с.р.		12 тиждень
---	--------	--	---------------------------	--	------------

<p>(серйозну) і «розважал ьну» (легку), умовність такого поділу. Історичні корені проблеми і пошуки взаємозв'язків і контактів між різними видами музичного мистецтва, між мистецтво м і фольклором. Спроби взаємодії різних жанрів і видів творчості в композиторської діяльності і виконавств і. Молодіжна культура і її вплив на сучасну музичну творчість.</p>					
<p>Тема 16. Специфіка критики концертів неакадемічної музики Типізовані форми</p>	лекція	2, 4, 7 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 6 год. с.р.		13 тиждень

матеріалів про неакадемічну музику. Проблема відсутності нотного тексту. Переваги слуху професійного музиканта. Правило «іманентної критики» (Т. Адорно).					
Змістовий модуль 5. Друковані ЗМІ України та музична критика					
Тема 17. Періодичні видання. Ринок друкованих ЗМІ та музична критика Газета. Журнал.	Лекція,	1, 2, 4, 7 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 6 год. с.р.		14 тиждень
Тема 18. Будова друкованого ЗМІ. Редакція друкованого ЗМІ. Відділи, рубрики, змішана композиція.	лекція	1, 2, 4, 7 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 6 год. с.р.		15-16 тиждень
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Загальна система оцінювання курсу є уніфікованою та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти.				

Поточний контроль та оцінювання проводиться викладачем на практичних заняттях із метою визначення успішності розвитку здобувачів освіти та засвоєння ними навчальної програми на певному етапі навчання..

Форми контролю: у кінці V-го семестру проводиться рубіжний контроль – залік, який виставляється на основі проведених упродовж півріччя практичних занять.

У кінці проходження курсу (VI-й семестр) проводиться екзамен, який включає відповідь на усні запитання і написання невеликих критичних робіт (мінімум три) в різних жанрах: рецензію на концерт, фестиваль або музичний спектакль, анотацію твору, аудіо-диску, аналіз творчості виконавця або композитора, соліста або творчого колективу, виконавський аналіз, оглядову або ювілейну статтю і т.д.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національну шкалу
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
80 – 89	B	добре
70 – 79	C	
60 – 69	D	задовільно
50 – 59	E	
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Вимоги до письмової роботи

Здобувачі освіти повинні мати уяву про жанри критичних робіт і вміти написати: по-можливості, рецензію на концерт, фестиваль або музичний спектакль, анотацію твору, аналіз творчості виконавця або композитора, соліста або творчого колективу, виконавський аналіз, оглядову або ювілейну статтю.

Письмові роботи виконуються самостійно (в домашніх умовах). Мета аналітичних робіт – дати можливість здобувачам освіти практично освоїти різні жанри критичної літератури, використовувати отримані ними у різних галузях творчості навички і досвід вивчення музично-теоретичних дисциплін у власній практичній діяльності. Відтак, у курсі «Музична критика» практично використовується весь творчий багаж здобувача освіти. У процесі написання й обговорення письмових робіт здобувачі освіти набувають досвід різного виду виступів та їх правильного оформлення.

Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань здобувачів освіти, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Нова редакція) URL : https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP-25_12_2020-1.pdf
--	--

7. Політика курсу

Курс «Музична критика» (аудиторні заняття та самостійна робота) спрямований на розвиток професійного мислення здобувачів освіти, формування їх творчої активності, виховання вміння оцінювати музичні твори та їх виконання, аналіз різних форм виконавської практики, вміння давати їм професійну та кваліфіковану оцінку, точно і правильно формулювати свої враження, грамотно викладати свої думки в усній і письмовій формі.

Відвідування занять. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі освіти відвідають аудиторні заняття курсу. Пропуски аудиторних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку.

8. Рекомендована література

1. Богданов-Березовский В. М. Страницы музыкальной публицистики : очерки, статьи, рецензии. Л. : Музгиз, 1963. 288 с.
2. Бронфин Е. Ф. О современной музыкальной критике: пособие для семинаров М. : Музыка, 1977. 320 с.
3. Грубер Р. И. О музыкальной критике как о предмете теоретического и исторического изучения // Критика и музыкознание : сб. статей. Л. : Музыка, 1987. Вып.3. С. 233–252.
4. Зінькевич О. Чекан Ю. Музична критика: теорія та методика : навч. посіб. Чернівці : Книги–ХХІ, 2007. 424 с.
5. Каратыгин В. Г. О музыкальной критике // Критика и музыкознание : сб. статей. Л. : Музыка, 1975. С. 263–278.
6. Кремлев Ю. А. Русская мысль о музыке. Очерки истории русской музыкальной критики и эстетики в XIX веке : 1-3 тт. М. : Музгиз, 1954–1960. Т.1.1954. 288 с. Т.2. 1958. 614 с; Т.3. 1960. 368 с.
7. Курьшева Т. А. Музыкальная журналистика и музыкальная критика. М. : Владос. 2007. 295 с.
8. Ливанова Т. Н. Оперная критика в России. В 2-х томах. М. : Музыка. Т. 1. Вып. 2. 1967. 192 с. Т. 2. Вып. 4. 1973. 339 с.
9. О музыкальной критике. Из высказываний современных зарубежных музыкантов. М. : Советский композитор, 1983. 96 с.
10. Оссовский А. Музыкально-критические статьи. Л., 1971.
11. Соллертинский И. Критические статьи. Л., 1963.
12. Финкельштейн Э. Критик как слушатель // Критика и музыкознание. –Л. : Музыка, 1975. С. 36–51.
13. Хубов Г. Н. Музыкальная публицистика разных лет. Статьи, очерки, рецензии М. : Советский композитор, 1976. 431 с.
14. Чайковский П. И. Музыкально-критические статьи. Л. : Музыка, 1986. 364 с.

Викладач кандидат мистецтвознавства, доцент Палійчук І. С.